

KONSERVIRANJE-RESTAVRIRANJE IN DIGITALIZACIJA FOTOGRAFSKIH NEGATIVOV IZ ZAPUŠČINE SAŠE ŠANTLA

Narodna in univerzitetna knjižnica je leta 2021 v trajno hrambo prejela zbirko fotografskih negativov, ki so večinoma nastali v prvih dveh desetletjih dvajsetega stoletja in so del zapuščine umetnika in pedagoga Saše Šantla. Cilj konservatorsko-restavratorskega projekta je bil stabilizirati poškodovane negative, digitalizirati in zaščititi celotno zbirko ter zagotoviti ustrezne pogoje hranjenja.

Zbirka obsega 240 srebroželatinskih negativov na steklenih nosilcih in 57 nitratnih negativov. Hranjeni so bili brez individualne zaščite v originalnih fotografskih škatlah, ki so bile izdelane iz nestabilnih materialov. Kot posledica neprimerne rokovanja in dolgotrajne hrambe v neustrezni zaščiti, so bile na negativih prisotne kemijske (npr. srebrno zrcaljenje in bele kristalne tvorbe) in mehanske poškodbe (npr. zlomljen oz. počen nosilec). V primeru treh srebroželatinskih negativov je prišlo do obsežnega odstopanja emulzije. Na podlagi ocene stanja smo opredelili, da je 25 % celotne zbirke v nestabilnem stanju.

Prašne delce, prisotne na emulziji, smo previdno odstranili z mehkim čopičem in puhalko. Obsežne nečistoče in bele kristalne tvorbe na površini emulzije smo odstranili z izbranimi topili. Hrbtno stran negativov smo suho in mokro očistili. Poleg čiščenja smo tudi lokalno utrdili emulzijo na izbranih srebroželatinskih negativih, pritrldili razbiti negativ na dodatno stekleno ploščo in ročno popravili raztrganino na papirni maski negativa.

Srebroželatinske negative smo zaščitili s papirnimi ovoji z zavihki. Negative z obsežnim odstopanjem emulzije smo zaščitili s po meri izdelanimi paspartuji. Mehansko poškodovane negative smo stabilizirali z umestitvijo opor iz lepenke v papirne ovoje in s po meri izdelanim paspartujem. Shranili smo jih v zaščitne škatle in prenesli v primerno klimatizirano skladišče.

Nitratne negative v papirnih ovojih smo razdelili v štiri sklope, ki smo jih zaščitili še s po meri izdelanimi ovoji iz kartona. Celoto smo združili v standardizirano zaščitno mapo iz lepenke. Zaradi nestabilnosti nitratnih negativov načrtujemo ločeno hrambo pri temperaturi pod 0 °C, s čimer bomo upočasnili razgradnjo. Negativi v zaščitni opremi bodo še dodatno zavarovani z vrečkama, namenjenima za tovrstno hrambo. V vsako vrečko bomo dodali indikator RV, s katerim bomo nadzorovali stopnjo vlage v paketu. Vsi uporabljeni materiali za zaščito ustrezajo standardom za trajno hranjenje.

Slika 1-2: Negativi pred konserviranjem-restavriranjem.

Slika 3-5: Prikaz razlike med očiščeno (zgoraj) in neočiščeno površino (spodaj) pri navadni in presevni osvetlitvi.

Slika 6-8: Pritrditev mehansko poškodovanega negativa na dodatno stekleno ploščo in pasivna zaščita negativov s po meri izdelanimi paspartuji.

Slika 9-10: Negativi v zaščitni opremi (foto: arhiv NUK).